

Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Onderwijs

Nota aan de leden van de Vlaamse Regering

Betreft: voorontwerp van decreet tot wijziging van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010, wat betreft de modernisering van de structuur en de organisatie van het secundair onderwijs

1. Toelichting

Aan het dossier "modernisering van het secundair onderwijs, zoals het thans naar een voorontwerp van decreet is vertaald, gaat de volgende politieke historiek vooraf. Chronologie:

1° Op 4 juni 2013 keurde de toenmalige Vlaamse Regering het masterplan voor de hervorming van het secundair onderwijs goed.

2° In haar regeerakkoord 2014-2019 nam de huidige Vlaamse Regering op dat het masterplan secundair onderwijs in dialoog met het onderwijsveld wordt uitgevoerd en in de beleidsnota Onderwijs 2014-2019 wordt dat engagement verder geconcretiseerd.

3° Op 31 mei 2016 keurde de Vlaamse Regering twee conceptnota's goed die de definitieve vorm geven aan de uitrol van het masterplan voor de hervorming van het secundair onderwijs en de krachtlijnen bevatten voor de modernisering van het secundair onderwijs: conceptnota "Modernisering secundair onderwijs – maatregelen basisonderwijs en eerste graad" en conceptnota "Tweede en derde graad SO".

4° Op 13 januari 2017 keurde de Vlaamse Regering het addendum goed bij de conceptnota's 1ste, 2de en 3de graad secundair onderwijs.

5° Op 24 maart 2017 tenslotte gaf de Vlaamse Regering haar goedkeuring aan de mededeling "Basisopties en pakketten in de 1ste graad, ordening Se-n-Se, detaillering studierichtingen arbeidsmarkgerichte finaliteit, actualisering van het studieaanbod 2de en 3de graad so".

Het voorgaande betekent dat de Vlaamse Regering intussen alle beleidskeuzes met betrekking tot de structuur en organisatie van een gemoderniseerd secundair onderwijs heeft gemaakt. Het zijn precies die luiken die het onderwerp vormen van onderhavig voorontwerp van decreet. Op een aantal punten dient de Vlaamse Regering, in het directe verlengde van het decreet, uitvoeringsbepalingen te nemen; inzonderheid betreft het de invulling van het nieuwe opleidingsaanbod en de concordantie ernaar vanuit het bestaande aanbod.

Aan de modernisering zijn uiteraard ook tal van andere aspecten verbonden die buiten het bestek van het voorontwerp vallen. Concreet:

a) Inhoudelijke doelen van opleidingen : hier kan worden verwezen naar het parlementair debat dat momenteel loopt met betrekking tot het instrumentarium van eindtermen, ontwikkelingsdoelen, uitbreidingsdoelen Nederlands, beroepskwalificaties, curriculum-dossiers en leerplannen evenals het extern kwaliteitstoezicht daarop.

b) Financiering: de gewijzigde structuur en organisatie van het secundair onderwijs heeft geen impact op de berekening van de personeelsomkadering (pakket uren-leraar en globale puntenenveloppe) en op de berekening van de werkingsbudgetten voor de eerste graad, maar wel op die voor de tweede en derde graad. In de eerste graad wordt immers bij de berekening abstractie gemaakt van het criterium "basisopties", zodat de actualisatie van de lijst basisopties geen impact heeft. In de tweede en derde graad is er wel een impact op de financiering. Hiervoor zal nog een decretaal initiatief worden genomen.

c) Leerlingen: de toelatings- en overgangsvoorwaarden voor leerlingen evenals de studie-sanctionering moeten worden herzien. Dit geldt voor alle leerjaren van de driegraden-structuur. De rechtsgrond hiervoor is echter al ingeschreven in de codex secundair onderwijs, nl. artikel 115, § 1, dat aan de Vlaamse Regering delegatie verleent om die regelingen te treffen. Alleszins impliceert de modernisering dat de toekomstige studiebewijzen worden gealigneerd op de Vlaamse kwalificatiestructuur rond beroeps- en onderwijskwalificaties (van niveaus 2 tot en met 4 voor het secundair onderwijs). Het is de bedoeling dat het eerstvolgend uitvoeringbesluit van de Vlaamse Regering op de modernisering, naast het opleidingsaanbod (cfr. hoger), ook de toelatings- en overgangsvoorwaarden en de studiebekrachtiging voor die eerste graad bevat. Op die wijze zijn de moderniseringsmaatregelen voor de eerste graad compleet en zal de start ervan in alle rechtszekerheid kunnen plaats vinden.

Het voorontwerp omvat ook de rechtsgrond voor de matrix, opgebouwd uit een verticale as met studiedomeinen en een horizontale as met finaliteiten, waarin het geheel van opleidingen tweede en derde graad wordt ondergebracht. De matrix reikt echter verder en bestrijkt ook de opleidingsvormen van het buitengewoon secundair onderwijs en de opleidingen binnen het stelsel leren en werken (deeltijds beroepssecundair onderwijs en leertijd). Duidelijkheidshalve wordt aangestipt dat de overige maatregelen die aan de matrix zijn gelinkt, voor wat het stelsel van leren en werken betreft, niet in dit voorontwerp en zijn uitvoeringsreglementering worden meegenomen. Dat zal te gepasten tijde gebeuren via een afzonderlijk initiatief tot wijziging van de specifieke regelgeving van 2008 inzake het systeem van leren en werken.

De modernisering van het secundair onderwijs kent een progressieve inwerkingtreding, leerjaar na leerjaar te beginnen met het laagste leerjaar. Dergelijk scenario is inherent aan elke onderwijshervorming met rechtstreekse repercussies op leerlingen. Dit impliceert dat tal van codexbepalingen geleidelijk uitdoven en andere geleidelijk ingaan, gespreid over zes schooljaren vanaf de startdatum van de modernisering. Omwille van transparantie en leesbaarheid is er bewust voor gekozen om deze omschakeling tekstueel niet binnen de bestaande artikelen te verwerken, maar om voor de onderdelen "structuur en organisatie op macro niveau" en "lessenrooster" telkens twee aparte afdelingen te voorzien. De ene afdeling bevat dan - in een transitieperiode - de huidige en uitdovende bepalingen, en de andere afdeling de geleidelijk van kracht wordende nieuwe bepalingen. Na verloop kan de transitie-afdeling worden opgeheven vermits zonder voorwerp. Een en ander heeft ertoe geleid dat de structuur van de codex secundair onderwijs op sommige punten grondig wordt herschikt en dat bepaalde artikelen, zonder inhoudelijke aanpassing, van plaats wisselen.

2. Inhoud van het voorontwerp van decreet

Artikel 1: de gebruikelijke aanvangsbepaling dat onderwijs een gemeenschapsmaterie is.

Artikel 2: toevoeging, vervanging of opheffing van een aantal begripsomschrijvingen. Het punt 11° daarin verdient enige uitleg. Het maximum aantal gefinancierde lessen dat een wekelijkse lessentabel in het gewoon secundair onderwijs en opleidingsvorm 4 van het buitengewoon secundair onderwijs mag omvatten, valt weg. Scholen kunnen dit

maximum nu al overschrijden (door samenzettingen, financiering via eigen middelen...); anderzijds verandert de overheidsfinanciering niet, waardoor de manoeuvreerruimte ter zake van scholen vrij beperkt is.

Artikel 3, 39 en 41: momenteel bestaat de eerste graad uit een eerste leerjaar A en B, een tweede leerjaar (met basisopties) en een beroepsvoorbereidend leerjaar (met beroepenvelden). Door de modernisering gaat dit over naar een eerste leerjaar A en B en een tweede leerjaar (met basisopties) A en B.

Artikel 4: vereenvoudigde formulering van een financiële sanctiebepaling zonder aan de inhoudelijke strekking te raken.

Artikel 5: de modernisering heeft, zoals hoger aangehaald, tal van gevolgen voor leerlingen en ouders die geen evidentie zijn. Omdat onderwijsloopbanen van leerlingen anders zullen worden, mag worden verwacht dat scholen duidelijk communiceren en niet uitsluitend via het schoolreglement.

Artikel 6 tot en met 15: alle componenten van de structuur en organisatie van het secundair onderwijs worden opgelijst:

- de indeling in graden, leerjaren, studiedomeinen, finaliteiten, onderwijsvormen, basisopties en structuuronderdelen (= opleidingen) en, behoudens de eerste graad, de bundeling hiervan in de matrix;
- het onderscheid tussen basisopties en structuuronderdelen die wel of niet niche zijn;
- de pakketten tot mogelijke realisatie van de doelen van basisopties;
- de specifieke bepalingen naar invulling en opstart voor de Se-n-Se in het derde leerjaar van de derde graad;
- de koppeling van structuuronderdelen aan een kwalificatie met overeenkomstig niveau binnen de Vlaamse kwalificatiestructuur;
- de concordantieregels van het huidig naar het nieuw studieaanbod;
- de toekomstige periodieke screening en mogelijke actualisatie van het studieaanbod.

Artikel 16: de huidige toegelaten gradenstructuur in hoofde van een school blijft behouden.

Artikel 17: de begrippen "domeinschool", "campusschool" en "verticale school" worden gedefinieerd vanuit het studieaanbod van de betrokken school.

Er wordt machtiging gegeven aan de Vlaamse regering om domeinscholen en campusscholen te incentiveren.

Artikel 18: sedert de invoering van de Se-n-Se TSO/KSO in 2009 kunnen deze opleidingen om allerlei redenen samenwerkingsverbanden sluiten met andere opleidingsverstreckers en het bedrijfsleven. Aan deze faciliteit wordt niet geraakt, integendeel: ze wordt uitgebreid naar alle Se-n-Se die beroepsgericht specialiseren.

Artikel 19, 20, 22 tot en met 29: tegenover elk structuuronderdeel staat een wekelijks lessenrooster, samengesteld uit vakken(clusters) en lessen. De huidige vakbenamingen en vakrubricering (AV, TV, KV en PV) blijven van toepassing. Niet in het minst is dit belangrijk voor de verdeling van de lesopdrachten en de eraan verwante regelgeving inzake bekwaamheidsbewijzen, prestatienoemers en salarisschalen voor het onderwijzend personeel.

Ook aan het principe van de basisvorming, dat onderdeel is van het lessenrooster, wordt niet getornd. Echter, met uitzondering van het levensbeschouwelijk onderricht en het onthaaljaar voor anderstalige nieuwkomers, legt de overheid niet langer vast uit welke vakken die basisvorming moet zijn opgebouwd. De overheid beperkt zich tot het stellen dat basisvorming gelijk is aan het geheel van de toepasbare eindtermen. Anderzijds acht de overheid het opportuun om in de eerste graad een minimum aantal uren basisvorming

te blijven vooropstellen (voor het tweede leerjaar worden die minima in vergelijking met de huidige minima zelfs opgetrokken).

Tenslotte worden minima wekelijkse lesuren bepaald voor de basisopties van het tweede leerjaar A respectievelijk B en minima wekelijkse lesuren differentiatie in alle leerjaren van de eerste graad. Wat lesuren differentiatie zijn en hoe ze kunnen worden ingevuld, wordt eveneens omschreven.

Artikel 21, 30 en 31: CLIL, het systeem waarbij een deel van het wekelijkse lessenrooster onder bepaalde voorwaarden in het Frans, Engels of Duits kan worden onderwezen, blijft onverkort vigeren. De desbetreffende en ongewijzigde bepalingen worden in de codex in een afzonderlijke afdeling ondergebracht.

Artikel 32 en 56: sedert 2000 loopt in het gewoon en buitengewoon beroepssecundair onderwijs een experiment modularisering in een beperkt aantal scholen. Binnen het gemoderniseerd secundair onderwijs verdwijnt de relevantie van een gelijktijdig lopend experiment en wordt voormeld experiment stopgezet.

Artikel 33 tot en met 37: in afwachting van de modernisering van het voltijds gewoon secundair onderwijs gold aanvankelijk een programmatiestop die enkele jaren terug werd stopgezet en vervangen door stringente programmatiemogelijkheden. Dit betekent dat er nog talloze opleidingen niet programmeerbaar zijn. Het is logisch dat een geactualiseerd opleidingsaanbod wél programmeerbaar is, mits een zekere sturing door de overheid. Die sturing vertolkt zich in volgende maatregelen:

- het aanbod van een niche basisoptie of structuuronderdeel is per definitie altijd aan voorwaarden of beperkingen verbonden;
- de programmatie van structuuronderdelen door een domeinschool of om domeinschool te worden, is vrij (wat als een voordeel voor domeinscholen moet worden beschouwd);
- de programmatie van domeinoverschrijdende studierichtingen binnen de finaliteit doorstroom is vrij voor domeinscholen of campusscholen;
- de programmaties binnen de eerste graad zijn vrij;
- alle overige programmaties behoeven een goedkeuring door de Vlaamse Regering, na advies van diverse instanties en op basis van een reeks strikte criteria: vraag en aanbod, waarborgen van vrije keuze en studiecontinuïteit voor leerlingen en, afhankelijk van het geval, samenwerking met de bedrijfswereld en infrastructuurvoorzieningen spelen in de programmatie een cruciale rol.

Artikel 38: in tegenstelling tot de programmatienormen voor de overige structuuronderdelen, blijven die voor het onthaaljaar voor anderstalige nieuwkomers ongewijzigd. Het onthaaljaar valt sowieso buiten de scope van de modernisering.

Artikel 40: de techniek van overheveling van de eerste graad of van een of meer studiegebieden tussen scholen valt weg. Overheveling werd destijds gelanceerd om het studieaanbod van scholen te rationaliseren en optimaliseren. De nieuwe set programmatieregels die ingevoerd wordt, biedt voldoende opportuniteiten om dezelfde doelstellingen te bereiken. Daarenboven valt op termijn het ordeningsprincipe "studiegebied" weg, waardoor automatisch het begrip "overheveling" uitgehold wordt.

Artikel 42: de codex laat toe dat de overheid optreedt ten aanzien van scholen die manifest veel uren-leraar afwenden van de B-stroom en het beroepssecundair onderwijs. Deze bepaling wordt geactualiseerd in functie van de nieuwe structuurterminologie.

Artikel 43 tot en met 45: met betrekking tot de bepalingen die de specifieke omkadering regelt van het varend personeel in maritieme scholen, wordt de benaming van de betrokken opleiding omgezet naar de nieuwe benaming uit de matrix.

Artikel 46: technische aanpassing: alle opleidingen van het derde leerjaar van de derde graad worden geduid door de term "Se-n-Se".

Artikel 47 tot en met 51 en 55: in opleidingsvorm 3 van het buitengewoon secundair onderwijs wordt een "samenhangend geheel van opleidingen" als constructie opgeheven omdat het niet compatibel is met de matrix secundair onderwijs.

Artikel 52: de codex wordt aangepast aan de reële situatie dat in de integratiefase van opleidingsvorm 3 het aantal lessen per week 38 bedraagt. De facultatieve integratiefase omvat een alternerende beroepsopleiding waarin vorming op school en werkervaring in een bedrijf worden gecombineerd.

Artikel 53 en 54: naar analogie met het voltijds gewoon secundair onderwijs, wordt het opleidingsaanbod van opleidingsvorm 3 gemoderniseerd en geïntegreerd in de matrix. Vermits het om beroepsopleidingen gaat, gebeurt plaatsing in de matrix binnen de finaliteit arbeidsmarkt. Ook deze opleidingen zullen in de toekomst aan een periodieke screening worden onderworpen en flexibele aanbodactualisatie blijft mogelijk.

Artikel 57: de structuur en organisatie van opleidingsvorm 4 van het buitengewoon secundair onderwijs is identiek aan die van het voltijds gewoon secundair onderwijs. Uitzondering hierop vormt het onthaaljaar voor anderstalige nieuwkomers dat in deze opleidingsvorm niet voorkomt.

Artikel 58: slotbepaling inzake inwerkingtreding.

Voor verdere toelichting wordt verwezen naar de memorie bij het voorontwerp.

3. Budgettaire weerslag

In het voorontwerp van decreet komen geen bepalingen voor rond financierings- of subsidiëeringsmechanismen. De bestaande decretale en reglementaire bepalingen op de vaststelling van het personeelskader voor de diverse personeelscategorieën en ambten en op de vaststelling van de werkingsbudgetten blijven onverminderd van kracht. De conclusie hiervan is dat het voorontwerp geen budgettaire gevolgen heeft.

De Inspecteur van Financiën verleende een advies dd. 5 juli 2017. Het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de begroting, werd gegeven dd. .... 2017.

4. Kwaliteit van de wetgeving

4.1. Taal- en wetgevingstechnisch advies

Met het taal- en wetgevingstechnisch advies nr. 2017/215 dd. 23 juni 2017 werd rekening gehouden.

4.2. RIA

Gezien de voorliggende bepalingen een strikte uitvoering zijn van eerdere principiële beslissingen die door de Vlaamse Regering zijn genomen en er derhalve bij de totstandkoming van dit voorontwerp geen vrije politieke beleidsruimte meer was, is geen RIA nodig. Er is wel een Kind en Jongere-effectenrapport (JoKER) opgesteld.

5. Weerslag op de lokale besturen

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de financiën van de lokale besturen, noch op personeelsvlak, noch op het vlak van de werkingsuitgaven, de investeringen en schuld, en de ontvangsten.

6. Weerslag op het personeel

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeelsbestand en op het personeelsbudget, zodat het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor het algemene beleid in zake personeel en organisatieontwikkeling, niet vereist is.

7. Voorstel van beslissing

De Vlaamse Regering beslist:

1. haar principiële goedkeuring te hechten aan het voorontwerp van decreet tot wijziging van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010, wat betreft de modernisering van de structuur en de organisatie van het secundair onderwijs, en de bijhorende memorie van toelichting;

2. de Vlaamse minister, bevoegd voor het onderwijs, te gelasten:

2.1. over dit voorontwerp van decreet een advies in winnen van de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR), van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en van de Raad van Bestuur van Syntra Vlaanderen;

2.2. de minister-president van de Vlaamse Regering te verzoeken voormeld voorontwerp van decreet op de agenda te plaatsen van een gemeenschappelijke vergadering van het Sectorcomité X en van de onderafdeling Vlaamse Gemeenschap van afdeling 2 van het Comité voor de provinciale en de plaatselijke overheidsdiensten;

2.3. voormeld voorontwerp van decreet op de agenda te plaatsen van een vergadering van het overkoepelend onderhandelingscomité van het vrij gesubsidieerd onderwijs.

Hilde CREVITS
Viceminister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Onderwijs

Bijlagen:

1° het voorontwerp van decreet tot wijziging van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010, wat betreft de modernisering van de structuur en de organisatie van het secundair onderwijs;

2° de memorie van toelichting bij het voorontwerp van decreet;

3° het Kind en Jongere-effectenrapport (JoKER);

4° het advies dd. 5 juli 2017 van de Inspectie van Financiën;

5° het akkoord dd. 2017 van de Vlaamse minister, bevoegd voor de begroting;

6° het verslag van het artikel 70-overleg dd. 4 juli 2017 met de afgevaardigden van de schoolbesturen en de representatieve vakorganisaties.